

STUDIA WILANOWSKIE

XXIV

WARSZAWA 2017

MUZEUM PALACU
Króla Jana III
W WILANOWIE

Na fali panującej w Europie od XVII wieku mody na chińszczyznę kolejni właściciele wilanowskiej rezydencji sukcesywnie przyczyniali się do powstania i powiększania bogatej kolekcji sztuki dalekowschodniej. W czasach króla Jana III w Wilanowie znajdowały się takie przedmioty, jak: *tacka mała chyńska* czy *bożków chyńskich trzech teże roboty, z główkami chwiejącymi się* – opisane w inwentarzu ruchomości po śmierci monarchy¹. Do dziś w pałacu podziwiać możemy Gabinet Chiński, przykład fascynacji Augusta II sztuką Dalekiego Wschodu. Pomieszczenie zdobią dekorowane laką europejską *panneaux* wykonane przez Martina Schnella w latach trzydziestych XVIII wieku. Stanisław Kostka Potocki, twórca wilanowskiego muzeum, nie tylko gromadził dzieła sztuki dalekowschodniej, ale zapewnił im również właściwą oprawę w Apartamentach Chińskich na pierwszym piętrze pałacu. Kolekcja wzbogacana była przez kolejnych właścicieli rezydencji – Aleksandra i Augusta Potockich, a następnie prezentowana w Pokojach Chińskich powstałych w XIX wieku. Zbiory sztuki dalekowschodniej udostępniane wilanowskiej publiczności stanowią szczególnie atrakcyjny materiał do realizacji projektów edukacyjnych. Cieszą się dużym zainteresowaniem widzów i umożliwiają muzeum rozwijanie współpracy ze środowiskami podejmującymi działania na rzecz popularyzacji sztuki Chin i Japonii.

KOMUNIKAT

WILANOWSKA KOLEKCJA SZTUKI DALEKOWSCHODNIEJ JAKO INSPIRACJA DO DZIAŁAŃ EDUKACYJNYCH

Aleksandra Głowacz
Zofia Szlenkier

il. 73

Warsztaty ikebany organizowane w ramach projektu „Lubomirscy – Potoccy i smak Orientu”, 2001

1 A. Ekielska-Mardal, *Daleki Wschód w Wilanowie*, Warszawa 2008.

Pierwszy program edukacyjny skoncentrowany wokół kolekcji dalekowschodniej „Lubomirscy – Potoccy i smak Orientu” został przygotowany w wilanowskim muzeum przez Marię Zielińską w 2001 roku (il. 73). Program skierowany był do uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych, a jego punktem wyjścia były zainteresowania kolekcjonerskie dawnych właścicieli Wilanowa i ich zamiłowanie do sztuki dalekowschodniej. Projekt przybliżał uczestnikom postać Izabeli Lubomirskiej i Stanisława Kostki, Aleksandra i Augusta Potockich oraz kolekcję wilanowskiej sztuki orientalnej powiązanej z dawnymi właścicielami pałacu. Aktywności popularyzujące wiedzę historyczną połączone były z warsztatami plastycznymi rozwijającymi zarówno kompetencje kreatywne uczestników, jak i świadomość znaczenia sztuki dalekowschodniej w tworzeniu kolekcji muzealnych oraz rozwoju europejskiej sztuki *chinoiserie*. Uczniowie brali udział w warsztatach ikebany, kaligrafii japońskiej, bonsai, origami, a także ceremonii parzenia herbaty².

il. 74

Warsztaty zdobienia ceramiki organizowane w ramach projektu „Lubomirscy – Potoccy i smak Orientu”, 2002

Wykonywali prace plastyczne inspirowane kolekcją wilanowską: malowidłami z przedstawieniami Chinek, ceramiką dalekowschodnią i europejską. (il. 74).

Na początku roku 2000 muzeum nawiązało współpracę z Haliną Pacwą i Wieńczysławą Sato reprezentującymi organizację Ikebana International. Efektem współdziałania było zainicjowanie w 2002 roku programu wydarzeń edukacyjno-kulturalnych pod nazwą „Japoński Październik w Pałacu w Wilanowie”, który następnie przerosł w działanie cykliczne. Honorowa praca pań oraz wielu gości z Japonii, którzy w kolejnych latach odwiedzali muzeum, dzieląc się z wilanowską publicznością skarbami kultury Japonii, pozwoliła

2 M. Zielińska, *Moje muzeum*, katalog wystawy prac dzieci i młodzieży, Warszawa 2005.

na upowszechnianie wiedzy o wilanowskiej kolekcji sztuki dalekowschodniej oraz lepsze zrozumienie źródła inspiracji artystów europejskich, jakim była i jest nadal kultura Japonii. Program kolejnych Japońskich Październików skierowany był do szerokiego grona odbiorców: osób dorosłych, rodzin z dziećmi, uczniów szkół czy osób ze specjalnymi potrzebami.

W latach 2002–2016 w ramach Japońskiego Października organizowano między innymi: wystawy ikebany, wystawę *bonsai*, wystawę *shadō* (japońskiej kaligrafii), spotkania z teatrem *butō*, *nō*, pokazy tańca *nihon buyō*, *bon odori*, spektakle *Wielka podróż Lulie* i *Szata z żurawich piór* (na podstawie baśni księżnej Hisako Takamado) oraz *Baśnie japońskie według Kazuko Adachi*³. W programie Japońskich

il. 75

Wystawa ikebany w ramach programu „Japoński Październik w Pałacu w Wilanowie”, 2007

il. 76

Wystawa Shodo w budynku Oranżerii w ramach programu „Japoński Październik w Pałacu w Wilanowie” 2011

Październików znalazły się także pokazy zakładania kimon, ikebany, ceremonii parzenia herbaty, warsztaty haiku, kaligrafii, wykłady i koncerty (il. 75, 76).

3 Od 2006 roku muzeum corocznie wydaje folder *Japoński Październik w Pałacu w Wilanowie*, zawierający szczegółowy program wydarzeń oraz stanowiący katalog wystaw organizowanych w ramach wydarzenia.

Od 2008 roku muzeum organizowało cykl warsztatów dla rodzin z dziećmi pod tytułem „Baśnie Dalekiego Wschodu”. Zajęcia przybliżyły zwiedzającym nową ekspozycję sztuki dalekowschodniej muzeum prezentowaną w Pokojach Chińskich, otwartych po zakończonych pracach konserwatorskich. Język baśni służył zapoznawaniu najmłodszej publiczności ze sztuką Chin i Japonii. Umożliwił lepsze zrozumienie i stworzenie relacji z przedmiotem z odmiennego kręgu kulturowego. Nawiązując do tradycji opowiadania dzieciom baśni, w trakcie spotkań wykorzystane zostały legendy ze zbiorów: *Zasmarkane Dziecko Bogów* (Kazuko Adachi, Poznań 2006), *Żółty Smok. Baśnie chińskie* (Warszawa 2008) oraz *Tatsu Taro. Syn smoka* (Miyoko Matsutani, Poznań 2010). Stanowiły one punkt wyjścia do budowania opowieści o zbiorach wilanowskich i uważnego przyglądania się muzealiom. Moralne wartości i metafory, którymi posługuje się baśń, stymulują rozwój społeczny i uczą sposobów rozwiązywania problemów, z jakimi mogą spotkać się dzieci. Stosowana podczas zajęć narracja nie była wzmocniana obrazem, co pozwalało rozbudzić wyobraźnię dzieci i angażować zmysł słuchu. Wybór baśni do warsztatów każdorazowo podyktowany był motywami dekoracyjnymi zdobionymi wilanowskie przedmioty rzemiosła artystycznego lub zomorficznymi formami tych dzieł sztuki.

W części warsztatowej dzieci podejmowały działania plastyczne inspirowane mitycznymi opowieściami. Powstałe podczas zajęć prace pozwalały najmłodszym przełożyć treści i emocje zawarte w baśni na język plastyki. W scenariuszach warsztatów realizowane były cele edukacji estetycznej – kontakt z muzealiami inspirował dzieci do podejmowania własnych działań twórczych, przetwarzania form i motywów dekoracyjnych występujących w wilanowskich muzealiach.

il. 77

Zajęcia edukacyjne
„Pod skrzydłami smoka”,
1 sierpnia 2009 r.

Warsztaty wspierały kompetencje międzykulturowe młodych uczestników poprzez budowanie tolerancji i zrozumienia dla odmienności. Istotne było wyjaśnienie najmłodszym dawnej funkcji przedmiotów i przedstawienie symboliki elementów zdobniczych. Poszukiwano różnic i podobieństw w odczytywaniu symboli zwierzęcych występujących w dekoracji dzieł czy też odmiennego znaczenia zdobień wykorzystujących mityczne stwory (symbolika smoka) (il. 77).

W 2015 roku w Pokojach Chińskich pałacu wystawiono kilkanaście figurek *netsuke* z kolekcji japońskiej Muzeum Narodowego w Warszawie. Wyboru muzealiów dokonała kustosz tej kolekcji Anna Katarzyna Maleszko. *Netsuke* to małe figurki, które w dawnej Japonii służyły do mocowania do pasa kimona różnych potrzebnych, drobnych przed-

il. 78

Warsztat rzeźbienia
w mydle *netsuke*, 2015

miotów. Z czasem *netsuke* straciły swoje użytkowe znaczenie, ale współcześnie są chętnie kolekcjonowane przez miłośników sztuki japońskiej na całym świecie. Wystawie towarzyszył program edukacyjny obejmujący prezentacje, wykłady i warsztaty adresowane do różnych grup odbiorców. Szczególne zainteresowanie wzbudziły warsztaty artystyczne rzeźbienia w mydle wybranych figurek *netsuke* (il. 78).

Motywy przewodnim Japońskiego Października w 2016 roku były żurawie (*Grus japonensis*). Dla Japończyków, którzy czują się mocno związani z naturą, cenią ją i uważnie obserwują, żuraw jest najszlachetniejszym, umiłowanym ptakiem, jednym z najważniejszych symboli w kulturze. Motyw żurawia pojawia się w japońskich legendach, baśniach, opowieściach, poematach, poezji i przysłowia. W sztuce japońskiej wizerunki żurawi są wszechobecne. Można je zobaczyć w malarstwie, na drzeworytach, parawanach, wachlarzach, pasach obi, kimonach (zwłaszcza na kimonach ślubnych), przedmiotach z brązu, porcelany czy laki. Żuraw jest też najbardziej rozpoznawalną i najpopularniejszą figurą origami – sztuki składania papieru.

W Parku Pokoju w Hiroszynie znajduje się pomnik upamiętniający ofiary bomb atomowych zrzuconych na Hiroszimę i Nagasaki. Przedstawia dziewczynkę ze wzniesionymi rękami i przelatującego nad nią

żurawia. Dziewczynka wierzyła, że wyzdrowieje z choroby popromiennej, jeśli złoży tysiąc żurawi origami. Dziewczynka – Sadako Sasaki – zmarła w 1955 roku. Zdążyła złożyć 664 żurawie. Przyjaciele dokończyli jej dzieło. Została pochowana z tysiącem żurawi origami. Od tego czasu przy pomniku pojawiają się rzędy papierowych żurawi z przesłaniem pokoju z całego świata. Za pośrednictwem muzealnego

il. 79

Łańcuch papierowych żurawi – dar od Muzeum dla Hiroszimy, 2016

Facebooka pracownicy Działu Edukacji Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie zorganizowali akcję pt. „Złóż żurawia i wyślij do Japonii”. Akcja trwała do 30 listopada 2016 roku i spotkała się z bardzo dużym zainteresowaniem. Zaowocowała ponad tysiącem żurawi – wykonanych przez uczniów, studentów i rodziny z całej Polski – wysłanych do Hiroszimy (il. 79).

Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom indywidualnych zwiedzających, Dział Edukacji Muzealnej opracował w listopadzie 2016 roku kartę edukacyjną, umożliwiającą dokładniejsze poznanie muzealiów eksponowanych w Pokojach Chińskich. W karcie zestawiono kilka motywów i symboli popularnych w sztuce dalekowschodniej oraz porównano ich funkcjonowanie w kręgu europejskim i orientalnym. Ciekawym przykładem jest motyw zająca – w kulturze europejskiej kojarzony z tchórzostwem, w japońskich baśniach występuje często jako bohater pozytywny, który dzięki sprytowi i przebiegłości radzi sobie z przeciwnościami losu. Te jego cechy uczyniły zeń symbol pomysłowości i szczęścia. W wilanowskim pałacu eksponowane są dwie porcelanowe figury młodych kobiet ubranych w kimona oraz narzucone na wierzch obszerne, bogato zdobione płaszcze *uchikake*, czyli tradycyjne szaty ślubne. Wizerunki pięknych kobiet – zwane *Bijin* – były dość rozpowszechnionym motywem w sztuce japońskiej okresu Edo (1615–1868). Szaty tych młodych pań zdobione są motywami roślinnymi oraz właśnie wizerunkami zającej.

Od kilku lat muzeum organizuje comiesięczne spacery tematyczne z cyklu „Historia Mniej Znana” – przewidziane są one dla dorosłych gości indywidualnych i prowadzone przez edukatorów muzealnych. W ramach tego programu odbył się spacer pt. „Czar Dalekiego Wschodu w Wilanowie”, przypominający 300 lat tradycji kolekcjonowania dzieł sztuki dalekowschodniej w Wilanowie. Przyglądając się obiektom eksponowanym w pałacowych wnętrzach, goście odkrywali, w jaki sposób artyści europejscy wyobrażali sobie Chiny i Japonię i które przedmioty Europejczycy w różnych czasach uważali za najcenniejsze.

Od lutego 2016 roku do stałej oferty edukacyjnej muzeum zostały dodane weekendowe spacery pt. „Zobacz pałac” adresowane do wszystkich chętnych – do ich programu zalicza się zwiedzanie Pokojów Chińskich i zapoznanie z kolekcją sztuki dalekowschodniej. Spacer tematyczny o motywach orientalnych w kolekcji wilanowskiej znalazł się także w stałej ofercie edukacyjnej dla słuchaczy Uniwersytetów III Wieku.

Sztuka orientalna wpisana w historię pałacu wilanowskiego niemal od początku jego istnienia do dziś zachwyca gości i stanowi niezwykle źródło inspiracji dla działań na wielu polach edukacyjnych i popularyzatorskich.

SUMMARY

The Wilanów collection of Oriental art as an inspiration for educational projects

The fashion for things Chinese prevalent in Europe from the 17th century onwards made the owners of the Wilanów residence establish, and then regularly enlarge, a rich collection of Oriental art. The collection of Oriental art made available to visitors is a particularly attractive material for educational projects, since they are of great interest to visitors and at the same time enable the museum to develop the cooperation with groups which popularize the art of China and Japan. The first educational project to focus on the collection of Oriental art, prepared in 2001, was entitled *The Lubomirski–Potocki Families and the Taste of the Orient*. It combined activities extending the knowledge of history with art workshops that developed the participants' creative competences and raised awareness of the importance of Far Eastern art.

The first cultural and educational event entitled *The Japanese October in the Wilanów Palace* took place in 2002, later to evolve into a cyclical project. Volunteer work of Halina Pacwa and Wieńczysława Sato and many Japanese guests made it possible to raise the awareness of the Wilanów collection of Oriental art and to better understand

the source of inspiration that the Japanese culture was, and still is, to European artists. In the period from 2002 to 2016, the following events were organised in the framework of the Japanese October: an exhibition of ikebana, an exhibition of bonsai, an exhibition of the Japanese *shadō* calligraphy, an exhibition of *netsuke*, the *butō* and *nō* theatre events, shows of the *nihon buyō* and *bon odori* dances, and theatrical performances for children. The program of Japanese Octobers includes also the kimono-wearing, ikebana, tea ceremony, haiku, calligraphy and origami workshops, lectures, themed walks, art workshops for children, and concerts.

Embedded in the history of the Wilanów Palace almost since its beginnings, Oriental art still enchants the visitors and is an exceptional source of inspiration for various activities in education and the popularization of knowledge.

Keywords: museum education, *The Japanese October in the Wilanów Palace*, Oriental art, Japanese mythology, *chinoiserie*

od numeru 45 do 61, proj. Leandro Marconi, 1875, rys. ołówkiem, papier, Zbiór Henryka i Leandra Marconich, sygn. 576-3, ark. 1, wł. Archiwum Główne Akt Dawnych

Światło a ochrona zbiorów – nowoczesne metody monitoringu zmian barw

Agnieszka Pawlak, Sylwia Svorová-Pawelkiewicz

- s. 255 (il. 59) Barwy światła odpowiadające różnym długościom fal, fot. Agnieszka Pawlak
- s. 256 (il. 60) Widmo promieniowania elektromagnetycznego. Podziałki u góry i u dołu podają długość fal w nanometrach (nm). Na samej górze podano jednostki miary energii fotonów w elektronowoltach (eV), rys. Agnieszka Pawlak
- s. 264 (il. 61) Pałac – rzut parteru. Wnętrze korpusu głównego objęte monitoringiem światła i zmiany barw, oprac. Małgorzata Przeździek
- s. 266 (il. 62) Pomiary radiometryczne przeprowadzone w l. 2007 – 2012, fot. Sylwia Svorová-Pawelkiewicz
- s. 267 (il. 63) Pomiary spektrofotometryczne rozpoczęte w 2012 r.; fot. Wojciech Holnicki
- s. 268 (il. 64) Próbkki tkanin umieszczone na tkaninach ściennych w Gabinetcie Holenderskim i w Sypialni Króla fot. R. Herman
- s. 274 (il. 65) Wnętrze Gabinetu Holenderskiego, fot. Agnieszka Indyk
- s. 275 (il. 66) Wnętrze Gabinetu Chińskiego Króla, fot. Wojciech Holnicki

Magazyny zbiorów otwarte dla publiczności – komunikat

Agnieszka Pawlak

- s. 277 (il. 67) *Pałac w Wilanowie*, Lwów XIX w., papier czerpany, nr inw. Mt/Gr/4164, wł. Muzeum Okręgowe w Toruniu, fot. Andrzej R. Skowroński
- s. 278 (il. 68) Pawilon Marconiego (tzw. Marconiówka) przy skrzydle południowym pałacu wilanowskiego. Widok od dziedzińca gospodarczego, fot. Wojciech Holnicki
- s. 279 (il. 69) Projekt koncepcyjny galerii magazynowej na drugim piętrze – kolorystyka wnętrza, oprac. dr Barbara Kowalewska
- s. 279 (il. 70) Wizualizacja aranżacji galerii magazynowej, oprac. dr Barbara Kowalewska
- s. 279 (il. 71) Wnętrze galerii magazynowej w trakcie

prac remontowych, stan prac na październik 2013 r., fot. Agnieszka Indyk

- s. 280 (il. 72) Wnętrze galerii magazynowej po pracach modernizacyjnych, w trakcie urządzania galerii, stan prac na kwiecień 2017 r., fot. Zbigniew Reszka

Wilanowska kolekcja sztuki dalekowschodniej jako inspiracja do działań edukacyjnych

Aleksandra Glowacz, Zofia Szlenkier

- s. 287 (il. 73) Warsztaty ikebany organizowane w ramach projektu „Lubomirscy – Potoccy i smak Orientu”, 2001, fot. Anna Kwiatkowska
- s. 288 (il. 74) Warsztaty zdobienia ceramiki organizowane w ramach projektu „Lubomirscy – Potoccy i smak Orientu”, 2002, fot. Agnieszka Indyk
- s. 289 (il. 75) Wystawa ikebany w ramach programu „Japoński Październik w Pałacu w Wilanowie”, 2007, fot. Zbigniew Reszka
- s. 289 (il. 76) Wystawa Shodo w budynku Oranżerii w ramach programu „Japoński Październik w Pałacu w Wilanowie” 2011, fot. Agnieszka Indyk
- s. 290 (il. 77) Zajęcia edukacyjne „Pod skrzydłami smoka”, 1 października 2009 r., fot. Michał Kawka
- s. 291 (il. 78) Warsztat rzeźbienia w mydle netsuke, 2015, fot. Zofia Szlenkier
- s. 292 (il. 79) Łańcuch papierowych żurawi – dar od Muzeum dla Hiroszimy, 2016, fot. Monika Klimowicz

Dekoracyjne formy dziewiętnastowiecznych kompozycji roślinnych w procesie rewitalizacji założenia pałacowo-ogrodowego w Wilanowie

Łukasz Przybylak

- s. 297 (il. 80) Widok klombu angielskiego zaaranżowanego w pobliżu Kolumny z Orłem, lipiec 2017, fot. Łukasz Przybylak
- s. 298 (il. 81) Kadr fotografii z widokiem na północny fragment galerii północnej pałacu w Wilanowie i na klomb angielski mieszany, 1915, sygn. IS PAN B0000004505, fot. Stanisław Nofok-Sowiński
- s. 299 (il. 82) Rekonstrukcja XIX-wiecznego angielskiego klombu mieszanego wraz z ozdobną bordiurą wykonaną z ceramicznych kafli w formie Muszli św. Jakuba. Klomb wschodni przy Kolumnie z Orłem w Parku Północ-

NOTY O AUTORACH

Katarzyna Adamska, absolwentka Instytucji Kultury Polskiej i Instytutu Historii Sztuki Uniwersytetu Warszawskiego; obecnie zatrudniona w Zakładzie Zbiorów Ikonograficznych Biblioteki Narodowej. (k.adamska@bn.org.pl)

Zuzanna Flisowska, absolwentka historii sztuki i teologii, doktorantka na Wydziale „Artes Liberales” Uniwersytetu Warszawskiego; pracownik Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie. Interesuje się związkami teologii i dziejów myśli o sztuce, a także nowożytną grafiką, zwłaszcza o tematyce biblijnej. (zflisowska@muzeum-wilanow.pl)

Dorota Folga Januszewska, historyk sztuki, muzeolog, krytyk; profesor ASP i kierownik zakładu Teorii Wydziału Grafiki Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie, wicedyrektor Muzeum Pałacu króla Jana III w Wilanowie; w latach 2008–2014 dyrektor Instytutu Muzeologii. Autorka studiów muzeologicznych na UKSW w Warszawie; w latach 1979–2008 pracownik Muzeum Narodowego w Warszawie; członek ICOM i AICA, prezydent PKN ICOM oraz SAREC/ICOM, ekspert RE ds. muzeów oraz NCN w projekcie UE JPI Cultural Heritage, ekspert w programach MNiSW, członek zespołu NPRH, wielu rad naukowych i muzealnych; autorka ponad 300 publikacji z zakresu muzeologii, teorii i sztuki XVII–XX w., kuratorka 54 wystaw. (dorotafolgajanuszewska@muzeum-wilanow.pl)

Aleksandra Głowacz, edukatorka muzealna, historyczka sztuki, absolwentka Wydziału Historycznego oraz Podyplomowego Studium Muzealnego na Uniwersytecie Warszawskim; obecnie kierownik Działu Edukacji w Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie. Autorka programów edukacyjnych Muzeum, adresowanych do grup szkolnych, konkursów dla młodych projektantów „Edukacyjny plac zabaw”, „Pojazd badawczy”, „Zabawka z pasją”. Koordynowała międzynarodowy projekt edukacyjny „Discovering European Heritage in Royal Residences”, wyróżniony w konkursie Sybilla 2011 oraz projekt „Wymiana doświadczeń w Europie – wspomaganie mobilności profesjonalistów z muzeów-rezydencji”. (aglowacz@muzeum-wilanow.pl)

Elżbieta Grygiel, od 11 lat pracuje w Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie, obecnie kieruje Działem Komunikacji Społecznej. Doświadczenie menedżera kultury zdobywała w Fundacji Bato-

rego (od 1992), była też kierownikiem programu międzynarodowej wymiany kulturalnej (Arts & Culture Network Program of Open Society Institute) realizowanego w 26 krajach Europy i Azji (1999–2002); jako kurator wilanowskiego programu *Silva rerum* wzmacnia kontakty muzeum ze środowiskiem uniwersyteckim, wydaje książki i popularyzuje wyniki badań naukowych w kompendium wiedzy na stronie internetowej www.wilanow-palac.pl/pasaz, organizuje konferencje i seminaria; jako członkini zarządu Association des Résidences Royales Européennes (od 2008) inicjuje i wspiera programy współpracy w sieci europejskich rezydencji królewskich. Jest członkinią ICOM, autorką artykułów o sztuce, edukacji przez sztukę i recenzji książek. (egrygiel@muzeum-wilanow.pl)

Piotr Jaworski, archeolog i historyk, absolwent Uniwersytetu Warszawskiego; adiunkt w Instytucie Archeologii Uniwersytetu Warszawskiego i kierownik Zakładu Archeologii Klasycznej UW. Specjalizuje się w archeologii klasycznej, dziejach zainteresowań starożytnych i kolekcjonerstwa antyku w Polsce oraz numizmatyce antycznej; uczestniczy w badaniach archeologicznych w Bułgarii (Novae), Egipcie (Marea), Gruzji (Gonio-Apsaros; Dzalisi), Libanie (Chhîm; Jiyeh), Libii (Ptolemais), i Ukrainie. (Olbia) (stefan.benito@wp.pl)

Magdalena Kulpa, wieloletni pracownik Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie, zajmuje się opracowywaniem materiałów źródłowych i prasowych związanych z rezydencją wilanowską i jej dawnymi właścicielami, ze szczególnym uwzględnieniem Stanisława Kostki Potockiego; kurator międzynarodowego projektu badawczego „Winkelmann – Potocki. Mistrz i uczniowie” mającego na celu przeprowadzenie badań nad źródłami koncepcji estetycznych, edukacyjnych, kolekcjonerskich i muzeologicznych Johanna Joachima Winkelmanna i Stanisława Kostki Potockiego oraz recepcji ich idei w Europie Środkowej. (mkulpa@muzeum-wilanow.pl)

Marek Letkiewicz, dr historii i historii sztuki, adiunkt w Zakładzie Sztuki Mediów Cyfrowych Instytutu Sztuk Pięknych na Wydziale Artystycznym Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Zajmuje się: archeologią mediów wizualnych (autor ok. 50 artykułów naukowych), eksploracją mediów audio-wizualnych jako nowego narzędzia nauki (scenarzysta i realizator ok. 40 dokumentów TV), oraz działaniami artystycznymi w zakresie sztuki mediów

cyfrowych, w szczególności projektami związanymi z technologią hologramu, mappingu architektonicznego oraz grafiki i animacji CGI 3D.
(marekletkiewicz@wp.pl)

Monika Michałowicz, studiowała w Instytucie Historii Sztuki Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, gdzie później obroniła doktorat poświęcony Luigiemu Lanziemiu. Pracowała w Katedrze Teorii Sztuki i Historii Doktryn Artystycznych KUL; obecnie pracownik Zakładu Zbiorów Ikonograficznych Biblioteki Narodowej.
(m.michalowicz@bn.org.pl)

Jerzy Miziołek, absolwent UJ, profesor historii sztuki i tradycji antyku w Instytucie Archeologii UW. Był m.in. stypendystą Instytutu Warburga w Londynie, Center for Advanced Study in the Visual Arts at the National Gallery of Art w Waszyngtonie i Getty Research Institute w Los Angeles. Autor wielu rozpraw, artykułów i recenzji oraz książek, w tym: *Soggetti classici sui cassoni fiorentini alla vigilia del Rinascimento* (1996), *Uniwersytet Warszawski, dzieje i tradycja* (2005, angielska wersja 2015), *Chopin among Artists and Scholars* (2010), *Pod opieką muz. Pałac Czartoryskich-Potockich w Warszawie* (2013, wersja angielska 2014), *Nel segno di Quo vadis* (2016). Ponadto pomysłodawca i redaktor kilku prac zbiorowych, m.in. *Falsifications in Polish Collections and Abroad* (2001) i *Chopin e l'Italia* (2015).
(jermiziolek@gmail.com)

Iwona Ochocka, st. bibliotekarz w bibliotece Muzeum Króla Jana III w Wilanowie; badaczka historii zbioru Dawnej Biblioteki Wilanowskiej, kurator wystawy w wilanowskim muzeum „*Arlekin na świat urażony. W dawnym teatrze dworskim*” (2008); autorka – razem z Anną Ruszkowską – scenariusza wystawy na temat muzyki i tańca w pałacu wilanowskim w XVII–XIX w.
(iochocka@muzeum-wilanow.pl)

Magdalena Partyka, doktorantka literaturoznawstwa na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie; badaczka podróżopisarstwa drugiej połowy XVIII stulecia, a także związków kulturalnych Polski i Włoch. Publikowała m.in. w tomach: *Oświecenie (nie tylko) w szkole...* (2012); *Polski Grand Tour w XVIII i początkach XIX wieku* (2014); *Seminaria bielańskie. Prace ofiarowane Profesor Teresie Kostkiewiczowej* (2015); *Polska i Włochy w dialogu kultur* (2017); a także w czasopiśmie „*Colloquia Litteraria*”.
(mpartyka@o2.pl)

Agnieszka Pawlak, konserwatorka malarstwa i rzeźby polichromowanej, absolwentka Wydziału Konserwacji i Restauracji Dzieł Sztuki (ASP Warszawa); starszy konserwator w Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie, od 2007 r. odpowiedzialna za opiekę prewencyjną nad zbiorami, od 2013 r. zastępca kierownika Działu Prewencji i Konserwacji w Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie. W 2013 roku ukończyła podyplomowe studia *Nowoczesne techniki analityczne dla konserwacji obiektów zabytkowych* na Wydziale Chemii Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie. Od 2009 roku w pałacu wilanowskim prowadzi projekty związane z monitoringiem światła, od 2013 jest kuratorem projektu *Magazyny Zbiorów otwarte dla publiczności*.
(apawlak@muzeum-wilanow.pl)

Łukasz Przybylak, mgr inż. architekt krajobrazu, kierownik Działu Ogrodowego Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie; specjalista w zakresie konserwacji i rewaloryzacji ogrodów historycznych, autor publikacji oraz licznych opracowań inwentaryzacyjnych, projektowych i studialnych zabytkowych założen ogrodowych, m.in.: w Morawie, Kamieńcu, Głębowicach, Sarnach, Łękanowie; koordynator merytoryczny międzynarodowych seminariów parkowych w Morawie i Sztynorcie.
(lprzybylak@muzeum-wilanow.pl)

Stanisław Schabowski, archiwista, bibliolog; w ramach projektu badawczego „Winckelmann – Potocki” przełożył z języka francuskiego na polski dziennik podróży po Italii Stanisława Kostki Potockiego.
(sw.si0@neostrada.pl)

Sylwia Svorová Pawelkiewicz, absolwentka Wydziału Konserwacji i Restauracji Dzieł Sztuki (ASP Warszawa); od 2010 r. zajmuje się badaniami dzieł sztuki, od 2013 r. pod firmą Laboratorium Konserwacji. W 2013 r. ukończyła studia podyplomowe „Nowoczesne techniki analityczne dla konserwacji obiektów zabytkowych” na Wydziale Chemii Uniwersytetu Jagiellońskiego. Od 2016 r. związana z Centrum Nauk Biologiczno-Chemicznych UW oraz Instytutem Chemii Nieorganicznej Czeskiej Akademii Nauk; od 2007 r. stale współpracuje z Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie. Łączy zainteresowania naukowe z artystycznymi, uprawiając malarstwo.
(s.pawelkiewicz@labko.pl)

Zofia Szlenkier, mgr nauk pedagogicznych, absolwentka Wydziału Pedagogicznego Uniwersytetu Warszawskiego oraz studiów podyplomowych w Collegium Civitas na kierunku Dyplomacja Kul-

turalna; autorka scenariuszy lekcji muzealnych i projektów edukacyjnych. Obecnie kurator programów edukacji artystycznej oraz koordynator programu wolontariatu, staży i praktyk w Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie. (zszlenkier@muzeum-wilanow.pl)

Adam Tyszkiewicz, adiunkt w Muzeum Uniwersytetu Warszawskiego, absolwent archeologii i historii sztuki na Uniwersytecie Warszawskim, a także podyplomowych Studiów Menedżerów Turystyki w Szkole Głównej Handlowej w Warszawie oraz podyplomowego Studium Varsavianistycznego na UW; członek Stowarzyszenia Historyków Sztuki, stypendysta fundacji Roberta Andersona w Londynie, Fundacji Lanckorońskich oraz Queen's University w Belfaście. Autor wielu artykułów naukowych i popularnonaukowych, naukowo zajmuje się dziejami szkolnictwa wyższego, ceremoniałem akademickim oraz recepcją sztuki antycznej w czasach nowożytnych. (Adam.Tyszkiewicz@adm.uw.edu.pl).

Agnieszka Woźniak-Wieczorek, absolwentka historii sztuki na Uniwersytecie Kardynała Stefana

Wyszyńskiego w Warszawie po obronie pracy magisterskiej *Kolekcja goluchowska Izabelli z Czartoryskich Działyńskiej (1830–1899) i historia jej rozproszenia po 1939 roku* (2014). Autorka publikacji na temat historii Zbiorów Ordynacji Książąt Czartoryskich w Goluchowie oraz kolekcji dzieł sztuki księcia Konstantego Adama Aleksandra Czartoryskiego (1775–1860); doktorantka na Wydziale Historycznym Uniwersytetu Warszawskiego (Interdyscyplinarne Humanistyczne Studia Doktoranckie). (agnieszka.wozniak.wieczorek@gmail.com)

Tomasz Żuchowski, dr nauk humanistycznych po obronie rozprawy doktorskiej „Organizacja i funkcjonowanie łowiectwa w dobrach Wilanów w XIX i na początku XX w. w świetle archiwaliów z zasobu AGAD. Studium archiwoznawcze”; w latach 2011–2015 pracownik naukowy Archiwum Głównego Akt Dawnych w Warszawie, od 2016 r. na stanowisku naukowym w Archiwum Państwowym w Toruniu. Autor kilkudziesięciu publikacji dotyczących Wilanowa, łowiectwa w XIX i na początku XX w. oraz historii i archiwów rodów magnackich. (t.zuchowski308@gmail.com)